

EINDHOVEN SCHOOL OF EDUCATION (TU EINDHOVEN)
FONTYS LERARENOPLEIDING TILBURG (FONTYS HOGESCHOLEN)
ONS MIDDELBAAR ONDERWIJS (OMO)

INFORMATIEGIDS VOOR STUDENTEN IN LEERATELIERS 2018 - 2019

SAMEN OPLEIDEN EN LEREN IN LEERATELIERS

RADBOUD DOCENTENACADEMIE (RU NIJMEGEN)
UNIVERSITAIRE LERARENOPLEIDING TILBURG (TIU)

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	3	6	Beoordeling	13
			6.1	Tussenevaluatie	13
			6.2	Beoordeling van de bekwaamheid	13
2	Opleiden van leraren in leerateliërs	4	7	Geraadpleegde bronnen	14
2.1	Wat is een leerateliër?	4			
2.2	Didactische kenmerken van het leerateliër	5			
2.3	Uitvoering van het arrangement	6			
3	Organisatie en structuur van het leren in de leerateliërs (2018-2019)	7		Bijlage 1: Jaarplanning leerateliërs 2018 - 2019	16
4	Structuur en inhoud van de opleiding	8			
4.1	Algemene informatie	8			
4.2	Programmaliën	9			
4.3	Richtlijnen voor de studiebelasting	10			
5	Het rooster en overige praktische zaken	11		Bijlage 2: Profielen en taakbeschrijvingen betrokken leerateliërs	23
5.1	Planning	11			
5.2	Contactpersonen/begeleiders vanuit de lerarenopleidingen en scholen	11			

1 INLEIDING

In leerateliers worden aanstaande leraren in nauwe samenwerking met de onderwijspraktijk opgeleid tot innovatiebekwame leraren. Daartoe werken de scholen van OMO nauw samen met de lerarenopleidingen van Fontys Hogescholen (Fontys Lerarenopleiding Tilburg), Radboud Universiteit (Radboud Docenten Academie), Technische Universiteit Eindhoven (Eindhoven School of Education) en Tilburg University (Universitaire Lerarenopleiding Tilburg).

Samen met studenten, docenten en opleiders kijken we vanuit andere perspectieven naar het onderwijs aan jonge mensen met veel aandacht voor de kwaliteit van het leerproces en het welbevinden van de leerling. Het overkoepelend perspectief van dit opleidingstraject is de principiële gerichtheid op het leren van leerlingen. In deze opleidingsvariant is nadrukkelijk aandacht voor de innovatiebekwaamheid van de leraar.

Deze informatiegids schetst in grote lijnen de vormgeving, inrichting en organisatie van het opleiden in het leeratelier en is bestemd voor deelnemers aan de leerateliers, betrokken scholen en lerarenopleidingen. Binnen de kaders van iedere betrokken lerarenopleiding wordt de geboden ruimte voor de opleidingsvariant in goede samenspraak benut om met scholen bij te dragen aan de opleiding van studenten en aan de professionele ontwikkeling van ervaren leraren met name door het leren van leerlingen als centraal uitgangspunt te benadrukken.

Deze informatiegids voorziet in een beschrijving van de opzet van de leerateliers. Voor precieze studiepunten verwijzen wij naar de studiegidsen van de verschillende opleidingen.

2 OPLEIDEN VAN LERAREN IN LEERATELIERS

2.1 WAT IS EEN LEERATELIER?

Een leeratelier bestaat uit een groep studenten en leraren die samen willen leren rond (over en van) het leren van leerlingen. Het gaat om een groep zelfsturende (aankomende) professionals. Zij ontwikkelen een visie op de eigen professionaliteit door meer zicht te krijgen op het leren van leerlingen en het eigen leren, rekening houdend met de maatschappelijke context. Een leeratelier wordt gezien als een professionele leergemeenschap (PLG).

In het vorige studiejaar (2017-2018) zijn er informatieve video's gemaakt over het leeratelier.

http://www.script-onderzoek.nl/script-onderzoek/a1266_Leeratelier-Pa-rel-uit-de-regio

http://www.script-onderzoek.nl/script-onderzoek/a1248_Samen-opleiden-en-le-ren-in-de-leerateliars

Het leeratelier heeft als groep een (collectieve) leeropdracht om onderwijs te ontwikkelen, te ontwerpen en te onderzoeken. Iedere deelnemer heeft een eigen ontwikkeltaak op basis van een gepersonaliseerde leerroute.

Samenstelling leeratelier

Een atelier is als volgt samengesteld:

- studenten uit de lerarenopleidingen,
- leraren afkomstig van de deelnemende scholen,
- een of meer atelierbegeleiders.

Er zijn vijf leerateliers die gekoppeld zijn aan de Academische Opleidingsscholen van Ons Middelbaar Onderwijs en partners:

1 AOS Den Bosch

DEELNEMENDE SCHOLEN: Jeroen Bosch College, Sint-Janslyceum en Rodenborch College
DEELNEMENDE OPLEIDINGEN: in beginsel ESoE, FLOT, RDA en ULT
ATELIERBEGELEIDER: OMO

2 AOS Tilburg

DEELNEMENDE SCHOLEN: 2College Cobbenhagenlyceum, De Nieuwste School, Odulphuslyceum en Theresialyceum
DEELNEMENDE OPLEIDINGEN: in beginsel ESoE, FLOT, RDA en ULT
ATELIERBEGELEIDER: ULT

4 AOS Noordoost-Brabant

DEELNEMENDE SCHOLEN: Eckartcollege, Merletcollege en Zwijsen College Veghel
DEELNEMENDE OPLEIDINGEN: in beginsel ESoE, FLOT, RDA en ULT
ATELIERBEGELEIDER: RDA

5 AOS Zuidoost-Brabant

DEELNEMENDE SCHOLEN: SG Were Di, Sondervick College, Varendonck College en Van Maerlantlyceum
DEELNEMENDE OPLEIDINGEN: in beginsel ESoE, FLOT, RDA en ULT
ATELIERBEGELEIDER: ESoE

6 AOS West-Brabant

Deelnemende scholen worden nog bekend gemaakt.

Informatie bij J. Hulsker (013 5955355)

De deelnemende opleidingen zijn in beginsel ook: ESoE, FLOT, RDA en ULT

Atelierbegeleider FLOT

Bij de groepssamenstelling zoeken we deelnemers die

- streven naar het beste onderwijs voor hun leerlingen op een reflectieve, zelfverantwoordelijke en actieve wijze. Studenten worden in scholen en door collega's gezien als young professionals die veel te bieden hebben.
- hun specifieke expertise inzake onderwijsinnovatie willen doorontwikkelen.

Een leeratelier wordt gezien als een leeromgeving waarin ontwikkelen en leren geen geïsoleerde activiteiten van individuen zijn, maar waarin door alle betrokkenen samen geleerd en gewerkt wordt aan de ontwikkeling van onderwijs. Hierin schuilt een belangrijke meerwaarde van het leeratelier.

2.2 DIDACTISCHE KENMERKEN VAN HET LEERATELIER

In het leeratelier wordt sterk ingezet op individualisering van leerroutes van de deelnemers. Zij formuleren zelf hun leer- en ontwikkeldoelen en leren van en met elkaar. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de expertise van de samenwerkende lerarenopleidingen en de bronnen uit de school en de maatschappelijke context.

Het leeratelier vormt een leeromgeving waarin deelnemers hun professionele identiteit verder ontwikkelen.

Er wordt van de deelnemers verwacht dat zij actief stappen zetten ('agency') om innovatief handelen te laten zien waarbij hun gedrag wordt bijgesteld onder invloed van nieuwe ervaringen vanuit theorie en praktijk. Daarbij gaat het om genereren creëren, ontwikkelen, toepassen, aanbevelen, realiseren etc. van nieuwe ideeën¹.

Didactische principes:

- De vormgeving van een eigen leerroute door de deelnemers is leidend.
- Er wordt voldaan aan drie basisbehoeften van de lerende:
 - 1 autonomie (eigen route en eigen keuzes daarbinnen),
 - 2 verbondenheid / relatie (te leren van elkaar) en
 - 3 competentie-ontwikkeling (dialogoog, leersituaties, groei)².

¹ Zie ook: Thurlings, M.C.G., Evers, A., & Vermeulen, M. (2015). Towards a model of explaining teachers' innovative behavior. *Review of Educational Research*, 85(3), 403-471.

² Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67.

Didactische elementen van de leeromgeving³:

- 1 Deelnemers leveren input voor hun persoonlijke leertraject.
- 2 Leervragen/-doelen van deelnemers ten behoeve van het eigen leertraject worden geformuleerd vanuit het perspectief van het leren van leerlingen en het eigen leren als professional.
- 3 Passend bij de leervragen/leerdoelen ondernemen de deelnemers gevarieerde leeractiviteiten.
- 4 De peers uit het leeratelier dragen aan en dagen uit tot het formuleren van leervragen/-doelen en het ondernemen van leeractiviteiten.
- 5 De meer ervaren deelnemers zijn in hun begeleiding en eigen werk een model voor de andere deelnemers ('voorleven' en verantwoorden).
- 6 Studenten werken aan authentieke taken in authentieke contexten; die taken liggen op het terrein van onderwijs verzorgen, begeleiden, ontwerpen en onderzoeken.
- 7 De deelnemers voeren met elkaar reflectieve dialogen en geven op basis daarvan betekenis aan ervaringen wat essentieel is voor de transformatie van werk in leerervaring en de ontwikkeling van een professionele identiteit.
- 8 Deelnemers documenteren hun leerproces in een leerdokument dat gedeeld wordt met de andere deelnemers (en in de opleidingen gebruikt kan worden bij beoordeling).
- 9 Tijdens inspiratie- en integratiedagen wisselen de deelnemers van de verschillende leerateliers ervaringen uit, verzorgen presentaties etc. en doen nieuwe expertise op etc.

Een groot accent ligt op het onderzoeken en ontwerpen van onderwijs dat is gericht op het leren van leerlingen. In samenhang daarmee ontwikkelen de studenten (vak) didactische en pedagogische expertise die van belang zijn voor het beroep van leraar.

2.3 UITVOERING VAN HET ARRANGEMENT

Wat betreft duur/omvang/inzet van de betrokkenen geldt dat deelnemers gedurende een jaar verbonden zijn aan het leeratelier. De atelierbijeenkomsten vinden plaats op dinsdag in principe van 9:00 uur tot 12:00 uur. Het atelier is vrij om te bepalen waar en hoe het uitgevoerd wordt.

³ Swinkels, M., Koopman, M., & Beijaard, D. (2013). Student teachers' development of learning-focused conceptions. *Teaching and Teacher Education*, 34(1), 26-37.

3 ORGANISATIE EN STRUCTUUR VAN HET LEREN IN DE LEERATELIERS (2018-2019)

In het studiejaar 2018/19 worden vijf leerateliers gevormd: West-Brabant, Den Bosch, Tilburg, Noordoost-Brabant en Zuidoost-Brabant.

In elk leeratelier werken studenten van verschillende opleidingen en vakrichtingen samen.

Elk atelier bestaat in principe uit drie scholen. Elk leeratelier heeft een schooloverstijgend karakter. Er wordt samengewerkt met de andere scholen binnen het atelier. Tevens vindt uitwisseling plaats met andere ateliers. De scholen fungeren als stageschool voor de deelnemende studenten. De opleidingen zijn (via hun OER) eindverantwoordelijk voor de beoordeling van hun eigen studenten.

In het leeratelier komen docenten, studenten en de atelierbegeleider(s) samen. Elk leeratelier komt één keer per week een halve dag bij elkaar om ervaringen uit te wisselen, voortgang te bespreken, nieuwe vragen op te werpen en nieuwe activiteiten te plannen. Daarnaast worden in het studiejaar vier keer zogenoemde inspiratie- en integratiedagen gepland voor activiteiten die het leeratelier overstijgen. Hier zijn een binnen- en (deels) de buitenkring bij aanwezig (zie verder). Deze dagen zullen worden benut voor onder meer kennisdeling, uitwisselen van ervaringen en workshops.

Binnenkringen en buitenkringen

Elk leeratelier heeft een binnenkring en een buitenkring. De binnenkring bestaat uit studenten en betrokkenen die een bijdrage leveren aan het opleidingsproces van de studenten.

Betrokkenen hebben regelmatig direct contact met de studenten:

- de docenten en werkplekbegeleiders die in de pilot meedoen;
- de atelierbegeleider.

Daarmee is de directe begeleiding van de student beperkt tot een kleine groep. De buitenkring bestaat uit betrokkenen die beleidsmatig en sturend bij de activiteiten in het leeratelier betrokken zijn.

- Een lid van de schoolleiding
- Schoolopleider
- Instituutsopleider
- Coördinator onderzoek
- Werkplekbegeleider, niet zijnde een lid van het leeratelier
- AOS-programmadirecteur

4 STRUCTUUR EN INHOUD VAN DE OPLEIDING

4.1 ALGEMENE INFORMATIE

Het studiejaar is verdeeld in vier delen, oftewel vier kwartielen. Na twee kwartielen volgt een tussenevaluatie.

De opeenvolgende vier kwartielen hebben ieder een globaal thema:

- 1 Introductie en oriëntatie op samen leren en ontwikkelen en ontwerpen;
- 2 Samen leren ontwikkelen en ontwerpen;
- 3 Onderzoek en ontwerp, samenwerkend leren en innoveren;
- 4 Vervolg onderzoek en ontwerp en verdere vormgeving aan gepersonaliseerd leren.

Het leren in het leeratelier speelt zich af in verschillende contexten. Binnen deze contexten wordt de ontwikkeling gestimuleerd en ondersteund.

Activiteiten op school

- Leren en werken in een uitdagende en gevarieerde onderwijspraktijk.
- Begeleiding op het persoonlijke leerproces.

Activiteiten van het leeratelier

Samen op zoek naar het opbouwen, vergroten en verbreden van je professionaliteit door:

- leren in een sfeer van gelijkwaardigheid en vertrouwen;
- wederzijdse afhankelijkheid;
- dialoog en interactie.

Inspiratie- en integratiedagen

Iedere periode/ kwartiel start met 2 inspiratie- en integratiedagen:

- inspiratie bieden;
- theoretische kaders aanreiken;
- aanzetten tot verdieping;
- bovenschoolse ontmoeting en uitwisseling stimuleren;
- presentatie van leeropbrengsten en ervaringen.

4.2 PROGRAMMALIJN

Indeling in 4 periodes/kwartielen met een hoofdthema per periode/kwartiel

KWARTIEL 1: Oriënteren op het leren van leerlingen	KWARTIEL 2: Ontwerpen van innovatief onderwijs	KWARTIEL 3: Onderzoek en ontwerp	KWARTIEL 4: Onderzoek en ontwerp
<ul style="list-style-type: none"> • Kennismaking met de werkwijze van het atelier • Kennismaking met de deelnemers uit het atelier (deelnemers binnenkring/ buitenkring) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ontwerpen van lessenserie volgens criteria die voortkomen uit proces kwartiel 1 • Gekoppeld aan persoonlijk leerdoel van de deelnemer en onderwijskundige vraag van de school • Bij voorkeur in duo's 	<ul style="list-style-type: none"> • Opzetten en uitwerken van een ontwerponderzoek • Gericht op innovatief onderwijs • Gekoppeld aan persoonlijke visie en leerdoelen • Gekoppeld aan onderwijskundige visie/ ontwerpdracht van de school 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren, reflecteren, beschrijven en presenteren van het ontwerponderzoek (zie 3)
<ul style="list-style-type: none"> • Kennismaking met de leerlingen, met de school en met het onderwijs 	<ul style="list-style-type: none"> • Kennismaking met innovatieve onderwijsconcepten en didactische principes; • Kennismaking met de omgeving 	<ul style="list-style-type: none"> • Combineren van leerervaringen en theoretische concepten uit kwartiel 1 en 2 	<ul style="list-style-type: none"> • Combineren van leerervaringen en theoretische concepten uit kwartiel 1 tot en met 3
<ul style="list-style-type: none"> • Uitstippelen persoonlijke leerroutes i.s.m. wpb, so, io en directielid 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitproberen van lesontwerp • Reflectie daarop 	<ul style="list-style-type: none"> • Bewustwording van eigen onderwijskundige visie • Bewustwording van professionele identiteit 	<ul style="list-style-type: none"> • Bewustwording van en handelen volgens eigen onderwijskundige visie • Bewustwording en ontwikkeling van professionele identiteit
Docentvaardigheden: <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogisch • Schoolvakinhoudelijk • Vakdidactisch 	Docentvaardigheden: <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogisch • Schoolvakinhoudelijk • Vakdidactisch • Organisatorisch 	Docentvaardigheden: <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogisch • Schoolvakinhoudelijk • Vakdidactisch • Organisatorisch • Samenwerken met collega's en de omgeving 	Docentvaardigheden: <ul style="list-style-type: none"> • Pedagogisch • Schoolvakinhoudelijk • Vakdidactisch • Organisatorisch • Samenwerken met collega's en de omgeving • Onderzoeksmatig handelen

KWARTIEL 1: Oriënteren op het leren van leerlingen	KWARTIEL 2: Ontwerpen van innovatief onderwijs	KWARTIEL 3: Onderzoek en ontwerp	KWARTIEL 4: Onderzoek en ontwerp
<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van (deel)lessen en andere leeractiviteiten in begeleidende/ oriënterende stage 	<ul style="list-style-type: none"> • Uitvoeren van (deel)lessen en andere leeractiviteiten in begeleidende/ oriënterende stage 	<ul style="list-style-type: none"> • Zelfstandig uitvoeren van lessen en andere leeractiviteiten 	<ul style="list-style-type: none"> • Zelfstandig uitvoeren van lessen en andere leeractiviteiten (wij merken op dat FLOT-studenten in kwartiel 1 en 2 ook al zelfstandig lesgeven)
	Tussenevaluatie m.b.t. pedagogisch didactisch handelen in de klas		Eindbeoordeling: stage en ontwerponderzoek. Dit kan per opleiding verschillen.

Leidend beginsel is: het leren van de leerling. Vanuit dit perspectief wordt het ateliertraject vormgegeven vanuit de volgende perspectieven:

- vakinhoud/vakdidactiek;
- onderwijskunde en pedagogiek;
- onderzoek;
- ontwerp;
- ontwikkelen van een professionele identiteit.

Onderzoek en ontwerp worden waar mogelijk gekoppeld. De cyclus is dan: ontwerpprincipes formuleren op basis van onderzoek, ontwerpen, uitvoeren van het ontwerp, onderzoek naar de werking van het ontwerp. Dit sluit aan bij de onderwijspraktijk respectievelijk het werk van docenten en biedt hun de gelegenheid om bij te dragen aan onderwijsontwikkeling.

Het leren in het leeratelier speelt zich af in verschillende contexten. Binnen deze contexten wordt de ontwikkeling gestimuleerd en ondersteund.

4.3 RICHTLIJNEN VOOR DE STUDIEBELASTING

Het programma van de leerateliers valt binnen de onderwijs- en examenreglementen van de betreffende opleidingen. Daarbij wordt de studeerbaarheid bewaakt in overleg met de examencommissies.

Deelname aan het leeratelier leidt tot een extra certificaat.

Specifieke richtlijnen voor afzonderlijke opleidingen zijn in de bijlage opgenomen.

5 HET ROOSTER EN OVERIGE PRAKTISCHE ZAKEN

5.1 PLANNING

Er wordt uitgegaan van 1 dagdeel per week aan contacttijd in het leeratelier. De leerateliers hebben dinsdagochtend als atelierochtend. Het andere dagdeel kan flexibel worden geroosterd. De kwartielen hebben steeds tenminste één inspiratie- en integratiedag.

Bijlage 1 geeft een gedetailleerd overzicht van de geplande bijeenkomsten.

5.2 CONTACTPERSONEN/BEGELEIDERS VANUIT DE LERARENOPLEIDINGEN EN SCHOLEN

LEERATELIER	SCHOOLOPLEIDER	LEERATELIERBEGELEIDER	CONTACTPERSOON AOS	CONTACTPERSOON LERARENOPLEIDING
AOS MB Tilburg				
2College Cobbenhagenlyceum Odulphus Theresialyceum De Nieuwste School	Vera van Tiem Gijs de Groof Minke van Dinter Monique Louwman	Anouk de Ruiters (Universitaire Lerarenopleiding Tilburg)	Régie Driessen	Wendy den Teuling (FLOT) Jeroen Imants (RDA) Marije van Amelsvoort (ULT)
AOS MB Den Bosch				
Sint-Janslyceum Jeroen Bosch College Rodenborch College	Saskia Schimmel Fred Blans Yvonne Herrings	Corry Kocken (Ons Middelbaar Onderwijs)	Régie Driessen	Arie Goijaarts (FLOT) Jeroen Imants (RDA) Marije van Amelsvoort (ULT) Annemieke Vennix (ESoE)

LEERATELIER	SCHOOLOPLEIDER	LEERATELIERBEGELEIDER	CONTACTPERSOON AOS	CONTACTPERSOON LERARENOPLEIDING
AOS Zuid Oost Brabant				
SG Were Di Varendonck College Van Maerlantlyceum Sondervick College	Gerrie van der Linden Claudia Kusters Connie Schleipen (volgt)	Annemieke Vennix (Eindhoven School of Education)	Corry Kocken	Chantal de Koster (FLOT) Jeroen Imants (RDA) Marije van Amelsvoort (ULT) Annemieke Vennix (ESoE)
AOS Noord Oost Brabant				
Zwijsen College Veghel Eckartcollege Merletcollege	Hans van Oosteren John van der Kant Manuela Specht	Erik Blankesteyn (Radboud Docenten Academie)	Corry Kocken	Anne Brand (FLOT) Harry Havekes (RDA) Marije van Amelsvoort (ULT) Annemieke Vennix (ESoE)
AOS West				
Dr. Mollercollege Roncalli Scholengemeenschap*	Ton Verkerk Patrick Wils	Quinta Kools (FLOT) Martijn van Schaik (FLOT) <i>Martijn is tevens procesbegeleider voor alle FLOT-studenten die in een leeratelier werkzaam zijn</i>	Eveline van Hoppe	Inge Brons (FLOT) Marije van Amelsvoort (ULT)

* In de deelnemende scholen van AOS West kunnen nog wijzigingen optreden.

6 BEOORDELING

6.1 TUSSENEVALUATIE

Bij de beoordeling wordt rekening gehouden met de opleiding waar de student vandaan komt. Het leeratelier volgt namelijk de beoordelingssystematiek van de opleiding van de student. Wij verwijzen naar de studiegidsen van de betreffende opleidingen.

Voor alle deelnemende universiteiten geldt dat fase 2 van hun opleiding wordt afgesloten met een formele beoordeling, mede op basis van het portfolio van de student. Bij de Radboud Docenten Academie wordt fase 1 ook afgesloten met een formele beoordeling.

6.2 BEOORDELING VAN DE BEKWAAMHEID

De eindbeoordeling van de studie tot startbewame leraar ligt bij de opleiding waar de student staat ingeschreven.

7 GERAADPLEEGDE BRONNEN

Aarts, R., & Mathijssen, I. (2014). Praktijkonderzoek in de school: kwaliteit en dilemma's. *Script!* Tilburg: Ons Middelbaar Onderwijs. Geraadpleegd op: <http://www.script-onderzoek.nl/script-onderzoek/CSearch.aarts/a1090> [Praktijkonderzoek-in-de-school-kwaliteit-en-dilemma's](#).

Akker, J. van den, Gravemeijer, K., McKenny, S., & Nieveen, N. (Eds.) (2006). *Educational design research*. London, New York: Routledge.

Andriessen, D. (2014). *Praktisch relevant en methodisch grondig?* Dimensies van onderzoek in het HBO. Openbare les. Utrecht: Hogeschool Utrecht.

Bakx, A., Bakker, A., Koopman, M., & Beijaard, D. (2016). Boundary crossing by science teachers in a PhD program. *Teaching and Teacher Education*, 60, 76-87.

Bergen, T., Melief, K., Beijaard, D., Buitink, J., Meijer, P., & Veen, K. van (2009). *Perspectieven op samen leraren opleiden*. Apeldoorn: Garant.

Bolhuis, J., & Kools, Q. (Red.) (2012). *Praktijkonderzoek als professionele leerstrategie in onderwijs en opleiding*. Tilburg: Fontys Hogescholen.

Hulsker, J., & Taconis, R. (2014). Een equilibrium in de academische opleidings-school. *Script!* Tilburg: Ons Middelbaar Onderwijs. Geraadpleegd op: <http://www.script-onderzoek.nl/script-onderzoek/CSearch.Taconis/a1098> [Een-equilibrium-in-de-academische-opleidingsschool](#).

Hulsker J., & Imants, J. (2014). Ontwikkeling van Academische Opleidingsscholen in scenario's. *Script!* Tilburg: Ons Middelbaar Onderwijs. Geraadpleegd op: <http://www.script-onderzoek.nl/script-onderzoek/CSearch.Hulsker/a1097> [Ontwikkeling-van-Academische-Opleidingsscholen-in-scenario](#).

Koster, B., Béneker, T., Kools, Q., & Joosten-ten Brinke, D. (2015). 'Ik heb nieuwe inzichten opgedaan' De betekenis van kenniskringen voor de professionele ontwikkeling van lerarenopleiders. *Tijdschrift voor lerarenopleiders* 36 (1), pp 29-42.

Meijer, P., Meijrink, J., Lockhorst, D., Oolbekkink-Marchand, H. (2010). (Leren) onderzoeken door docenten voortgezet onderwijs. *Pedagogische Studiën*, 87(4), 232-252.

Ons Middelbaar Onderwijs (2017). *Koers 2023*. Ons Middelbaar Onderwijs: Tilburg. Geraadpleegd op: www.omo.nl.

Projectgroep Leerateliers (2016-a). *Studiegids Leerateliers 2016-2017*. Interne publicatie. Tilburg: Ons Middelbaar Onderwijs.

Projectgroep Leerateliers (2016-b). *Uitgangspunten Leerateliers 2016-2017*. Interne publicatie. Tilburg: Ons Middelbaar Onderwijs.

Ros, A., Amsing, M., Beek, A. ter, Beek, S., Hessing, R., Timmermans, M., & Vermeulen, M. (2013). *Gebruik van onderwisonderzoek door scholen. Onderzoek naar de invloed van praktijkgericht onderzoek op schoolontwikkeling*. Den Bosch: KPC-Groep.

Ros, A., Steen, J. van der, & Timmermans, M. (2017). *De waarde van de Academische Opleidingsschool*. NRO-rapport (dossiernummer: 405-15-721).

Ryan, R.M., & Deci, E.L. (2000). *Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions*. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67.

Swinkels, M., Koopman, M., & Beijaard, D. (2013). Student teachers' development of learning-focused conceptions. *Teaching and Teacher Education*, 34, 26-37.

Thurlings, M.C.G., Evers, A., & Vermeulen, M. (2015). *Towards a model of explaining teachers' innovative behavior*. *Review of Educational Research*, 85(3), 403-471.

Vähäsantanen, K. (2015). Professional agency in the stream of change: Understanding educational change and teachers' professional identities. *Teaching and Teacher Education*, 47, 1-12.

Vrijnsen-de Corte, M.C.W. (2012). *Researching the teacher-researcher: Practice-based research in Dutch professional development schools*. Proefschrift. Eindhoven: Technische Universiteit Eindhoven.

LEERATELIER
INSPIRATIE- EN INTEGRATIEDAGEN
PROJECTGROEPOVERLEG
OVERLEG ATELIERBEGELEIDERS

JAARPLANNING LEERATELIERS

2018 - 2019 *bijlage 1*

KWALITEIT
COMMUNICATIE
ONDERZOEK

	LEERATELIER	INSPIRATIE- EN INTEGRATIEDAGEN	PROJECTGROEPOVERLEG	OVERLEG ATELIERBEGELEIDERS	KWALITEIT	COMMUNICATIE	ONDER- ZOEK
week ↓			15-08-2018 Studiegids naar de drukker				
Kalender/schoolweek 34/1 20-08-18/24-08-18	Introductie studenten in de school, conform reguliere introductieprogramma			21-08-2018 9.00-12.00 uur OMO-bureau atelierbegeleiders + pd's + Jos Initiëren inspiratiedagen		Uitnodiging 2-daagse deelnemers en buitenkring	
35/2 27-08-18/31-08-2018							
36/3 03-09-18/07-09-18			07-09-2018 10.00-12.00 uur OMO-bureau				
37/4 10-09-18/14-09-18		11-09-2018 Eendaagse 1				Bulletin/filmpje 1-daagse	
38/5 17-09-18/21-09-18	Werken in het leerateliers			18-09-2018 13.00 uur OMO-bureau atelierbegeleiders + Jos			
39/6 24-09-18/28-09-18	idem						
40/7 08-10-18/12-10-18	idem			02-10-2018 13.00 uur OMO-bureau atelierbegeleiders + pd's + Jos		Uitnodiging 2-daagse deelnemers en buitenkring	
41/8 08-10-18/12-10-18	idem						
42/9 15-10-18/19-10-18	herfstvakantie						

	LEERATELIER	INSPIRATIE- EN INTEGRATIEDAGEN	PROJECTGROEPOVERLEG	OVERLEG ATELIERBEGELEIDERS	KWALITEIT	COMMUNICATIE	ONDER- ZOEK
43/10 22-10-18/26-10-18	idem						
44/11 29-10-18/02-11-18		30-10-2018 Eendaagse 2					
45/12 05-11-18/09-11-18		06-11-2018 Eendaagse 3				Bulletin/filmpje 2-daagse	
46/13 12-11-18/16-11-18	idem		14-11-2018 10.00-12.00 uur RDA	13-11-2018: 13.00 uur OMO-bureau atelierbegeleiders + Jos			
47/14 19-11-18/23-11-18	idem						
48/15 26-11-18/30-11-18	idem						
49/16 03-12-18/07-12-18	idem			27-11-2018 13.00 uur OMO-bureau atelierbegeleiders + pd's + Jos			
50/17 10-12-18/14-12-18	idem						
51/17 17-12-18/21-12-18	idem					Uitnodiging 2-daagse deelnemers en buitenkring	
52/18 24-12-18/28-12-18 1/19 01-01-19/04-01-19	kerstvakantie						

	LEERATELIER	INSPIRATIE- EN INTEGRATIEDAGEN	PROJECTGROEPOVERLEG	OVERLEG ATELIERBEGELEIDERS	KWALITEIT	COMMUNICATIE	ONDER- ZOEK
2/20 07-01-19/11-01-19	idem			08-01-2019 13.00 uur OMO-bureau atelierbegeleiders + Jos			
3/21 14-01-19/18-01-19		15-01-2019 Eendaagse 4					
4/22 21-01-19/25-01-19		22-01-2019 Eendaagse 5			Evaluatie- gesprekken Leeratelier door onderzoekers	Bulletin/filmpje 2-daagse	
5/23 28-01-19/01-02-19	idem			29-01-2019 13.00 uur OMO-bureau atelierbegeleiders + Jos			
6/24 04-02-19/08-02-19	idem		05-02-2019 15.00-17.00 uur OMO-bureau		Tussenevaluatie scholen gesprekken		
7/25 11-02-19/15-02-19	idem						
8/26 18-02-19/22-02-19	idem			19-02-2019 13.00 uur OMO-bureau atelierbegeleiders + Jos			
9/27 25-02-19/01-03-19	idem						
10/28 04-03-19/08-03-19	voorjaarsvakantie						
11/29 11-03-19/15-03-19	idem						
12/30 18-03-19/22-03-19	idem			19-03-2019 13.00 uur OMO-bureau atelierbegeleiders + Jos		Uitnodiging 1-daagse deelnemers en buitenkring	

	LEERATELIER	INSPIRATIE- EN INTEGRATIEDAGEN	PROJECTGROEPOVERLEG	OVERLEG ATELIERBEGELEIDERS	KWALITEIT	COMMUNICATIE	ONDER- ZOEK
13/31 25-03-19/29-03-19	idem						
14/32 01-04-19/05-04-19				02-04-2019 13.00 uur OMO-bureau atelierbegeleiders + Jos			
15/33 08-04-19/12-04-19		09-04-2019 Eendaagse 6	10-04-2019 10.00-12.00 uur OMO-bureau			Bulletin/filmpje 1-daagse	
16/34 15-04-19/19-04-19	idem						
17/35 22-04-19/26-04-19 18/36 29-04-19/03-05-19	meivakantie						
19/37 06-05-19/10-05-19	idem			07-05-2019 13.00 OMO-bureau atelierbegeleiders + Jos	Interviews atelier- begeleiders		
20/38 13-05-19/17-05-19	idem						
21/39 20-05-19/24-05-19	idem			21-05-2019 13.00 OMO-bureau atelierbegeleiders + pd's + Jos Vorbereiding afsluitende Eendaagse	Vragenlijst deelnemers		
22/40 27-05-19/31-05-19						Uitnodiging 1-daagse deelnemers en buitenkring	

	LEERATELIER	INSPIRATIE- EN INTEGRATIEDAGEN	PROJECTGROEPOVERLEG	OVERLEG ATELIERBEGELEIDERS	KWALITEIT	COMMUNICATIE	ONDER- ZOEK
23/41 03-06-19/07-06-19				04-06-2019 13.00 OMO-bureau atelierbegeleiders + Jos	Rapportage kwaliteit klaar		
24/42 10-06-19/14-06-19		11-06-2019 Eendaagse 7 afsluiting				Bulletin/filmpje 1-daagse	
25/43 17-06-19/21-06-19			18-06-2019 14.00-16.00 uur OMO bureau projectgroep + atelierbegeleiders Evaluatie en vooruitblik				
26/44 24-06-19/28-06-19							
27/45 01-07-19/05-07-19							
08-07-19	start zomervakantie						

STUDENT
DOCENT / WERKPLEKBEGELEIDER
ATELIERBEGELEIDER
WERKPLEKBEGELEIDER

PROFIELEN EN TAAKBESCHRIJVINGEN BETROKKENEN LEERATELIERS *bijlage 2*

SCHOOLPLEIDER
COORDINATOR ONDERZOEK
SCHOOLLEIDING

Student

Profiel

- Heeft onderzoekende, nieuwsgierige houding
- Is zelfsturend/ zelfverantwoordelijk
- Is ondernemend
- Is flexibel

Taakbeschrijving

- Neemt deel aan het atelier, een professionele leergemeenschap (PLG)
- Draagt bij aan het collectief leren van het atelier
- Werkt vanuit eigen individuele leervragen
- Werkt samen met andere deelnemers uit het leeratelier aan het concreet ontwerpen en uitvoeren van een lessenreeks
- Draagt actief bij aan praktijkonderzoek, werkt hierbij samen met andere studenten en docenten en treedt op als critical friend
- Neemt deel aan reflectieve dialogen met de deelnemers van het atelier

Docent/werkplekbegeleider in het leeratelier

Profiel

- Is 1^e graads opgeleid
- Is gedurende een schooljaar voor 0,2 wtf vrijgesteld voor het leeratelier
- Treedt bij voorkeur op als werkplekbegeleider van een student
- Heeft de bereidheid om te professionaliseren in een atelier
- Heeft de ambitie om zich in samenwerking met (aankomende) collega's en opleiders persoonlijk door te ontwikkelen als innovatiebekwame professional
- Heeft bereidheid tot het nemen van medeverantwoordelijkheid voor collectief leren en wil vanuit een open dialoog open staan voor professionele identiteitsontwikkeling
- Heeft een nieuwsgierige, onderzoekende attitude
- Is vaardig in samenwerking
- Is communicatief
- Is reflectief
- Is flexibel

Taakbeschrijving

- Neemt deel aan het atelier, een professionele leergemeenschap (PLG)
- Draagt bij aan het collectief leren van het atelier
- Werkt vanuit eigen individuele leervragen
- Werkt samen met andere deelnemers uit het leeratelier aan het concreet ontwerpen en uitvoeren van een lessenreeks
- Draagt bij aan de schoolontwikkeling
- Draagt bij (door wetenschappelijke oriëntatie) aan theoretische verdieping binnen het atelier vanuit de positie van docent in afstemming met de instituutsbegeleider
- Draagt actief bij aan praktijkonderzoek, werkt hierbij samen met andere studenten en docenten en treedt op als critical friend
- Neemt deel aan reflectieve dialogen met de deelnemers van het atelier

Atelierbegeleider

Doel inzicht verkrijgen in:

- De wijze waarop de persoonlijke leervragen van de student verbonden kunnen worden met diverse uit te voeren leer- en onderzoeksactiviteiten binnen de school (opleidingsdidactisch)
- Aan welke randvoorwaarden moet worden voldaan om het leren voor de deelnemers van het atelier zo optimaal mogelijk te maken (organisatorisch)
- Hoe kennis en ervaringen uit het leeratelier gedeeld kan worden binnen de opleidingsschool (kennisdeling)
- Een coachende vorm van opleiden en begeleiden

Profiel

- Is verbonden aan een lerarenopleiding
- Is beschikbaar voor 0,2 wtf
- Is op de hoogte van de kwalificatie-eisen voor de student
- Is op de hoogte van de organisatie- en communicatiestructuur van de opleidingen
- Is bedreven in het leiden van een PLG
- Is in staat de persoonlijke leervragen van de student te verbinden met de leer- en onderzoeksactiviteiten binnen de school
- Beschikt over sensitiviteit voor de schoolorganisatie
- Beschikt over coachingsvaardigheden

Taakbeschrijving

- Legt de verbinding tussen het leeratelier en het opleidingsinstituut
- Draagt bij aan de opzet en uitvoering van het programma van de ateliers
- Fungeert als aanspreekpunt binnen het instituut om organisatorische hobbels voor de student aan te kaarten
- Neemt deel aan periodiek overleg over het atelier met instituutopleiders en coördinatoren/projectgroep van de school

Werkplekbegeleider (in buitenkring)

Profiel

- Is 1^e graads opgeleid
- Is actueel geïnformeerd over vakinhoudelijke en vakdidactische ontwikkelingen
- Treedt op als rolmodel voor de student
- Beschikt over adequate begeleidingsvaardigheden
- Heeft een open houding naar de leerateliers
- Taakbeschrijving
- Communiqueert met de student over de activiteiten en ontwikkelingen in het atelier
- Stemt de begeleiding van de student af op de activiteiten en ontwikkelingen in het atelier
- Biedt de student de gelegenheid te experimenteren en praktijkervaring op te doen
- Treedt op als critical friend bij het onderzoek
- Begeleidt de student bij de onderwijsactiviteiten die hij/zij in de school uitvoert in de school
- Neemt deel aan activiteiten van en voor de buitenkring

Schoolopleider (in buitenkring)

Profiel

- Is op de hoogte van onderwijskundige ontwikkelingen en de schoolorganisatie als geheel
- Is op de hoogte van de kwalificatie-eisen voor de student
- Is op de hoogte van de organisatie- en communicatiestructuur van de opleiding
- Heeft een open houding naar de leerateliërs
- Beschikt over coachingsvaardigheden

Taakbeschrijving

- Legt de verbinding tussen het leeratelier en de schoolorganisatie
- Faciliteert binnen de eigen schoolorganisatie het leren van de deelnemers van het atelier
- Verzorgt schoolintern de communicatie m.b.t het leeratelier
- Legt de relatie tussen de studenten van het leeratelier en de andere studenten binnen de school
- Ondersteunt de wpb's en docenten m.b.t de begeleiding van de studenten
- Treedt op als coach van de studenten
- Verzorgt intervisie
- Monitort de voortgang van het leerproces van de studenten
- Neemt deel aan activiteiten van en voor de buitenkring

Coördinator onderzoek (in buitenkring)

Profiel

- Onderschrijft de principes en doelstellingen van het leeratelier in relatie met de schoolontwikkeling
- Is op de hoogte van onderwijskundige ontwikkelingen en de schoolorganisatie als geheel
- Is op de hoogte van de leer- en onderzoeksmogelijkheden binnen de school
- Biedt ruimte voor innovatie en experimenten

Taakbeschrijving

- Legt de verbinding tussen het onderzoek van de deelnemers in het leeratelier en het onderzoek en de onderzoeksagenda in de school
- Ondersteunt de deelnemers van het atelier bij het doen van onderzoek in de school
- Draagt bij aan kennisdeling in de school over het onderzoek uit het leeratelier

Vertegenwoordiger schoolleiding (in buitenkring)

Doel inzicht te verkrijgen in

- Hoe het leren in een leeratelier (plg) bijdraagt aan de professionele (identiteits-) ontwikkeling van de deelnemers inclusief die van hemzelf
- Hij/zij kan na deelname aangeven wat deelname heeft betekend voor zijn/ haar eigen professionele ontwikkeling

Taakbeschrijving

- Verbindt het leren in het leeratelier met de schoolontwikkeling
- Is voor de deelnemers van het atelier aanspreekpunt binnen de school
- Is voor de deelnemers van het atelier binnen de school critical friend
- Faciliteert en stimuleert binnen de school het leren en experimenteren van de deelnemer van het atelier
- Neemt deel aan activiteiten van en voor de buitenkring

Projectgroep

Is samengesteld uit:

- Per deelnemende lerarenopleiding een vertegenwoordiger van de directie
- Een van de penvoerders van de deelnemende AOS'en
- OMO-kernstaflid
- AOS programmadirecteuren

Taakbeschrijving

- Is verantwoordelijk voor de opzet en de inhoud van het programma van het leeratelier
- Zorgt dat programma's afgestemd zijn met eisen van instituten
- Verwerft binnen de eigen organisatie draagvlak voor de deelname aan het atelier
- Stelt de studiegids samen
- Is verantwoordelijk voor de kwaliteitszorg
- Koppelt tussentijds terug naar directies van lero's over het verloop van de ateliers
- Zorgt voor oplossingen bij problemen

Projectleider

Profiel

- Heeft inzicht in en overzicht over de organisatiecomplexiteit van de leerateliers
- Heeft inzicht in kwalificatie-eisen van de opleidingen
- Is communicatief en verbindend

Taakbeschrijving

- Is voorzitter van de projectgroep
- Organiseert het overleg m.b.t. de programmering, kwaliteitszorg en planning van het atelier
- Coördineert de werkzaamheden van de instituutsopleiders en programmadirecteuren
- Communiqueert over het verloop en de opbrengsten van het leeratelier met de directies van scholen en opleidingsinstituten
- Is eindverantwoordelijk voor het tot stand komen van de studiegids
- Legt financiële verantwoording af aan de stuurgroepen van de deelnemende AOS'en

Schoolleiding

Profiel

- Onderschrijft de principes en doelstellingen van het leeratelier in relatie met de schoolontwikkeling in de eigen school
- Biedt binnen de schoolorganisatie ruimte voor innovatie en experimenten
- Taakbeschrijving
- Faciliteert binnen de eigen school het leren van de deelnemers van het leeratelier (rooster, formatie)
- Inspireert en stimuleert de ontwikkeling in het leeratelier in samenhang met de schoolontwikkeling

Programmadirecteur

Doel is om inzicht te krijgen in:

- Het creëren van mogelijkheden voor gepersonaliseerde ontwikkelroutes voor studenten en docenten volgens de principes van het leeratelier in een doorgaande ontwikkellijn daarbij gebruik makend van de contexten van de scholen van het leeratelier
- Het binnen de AOS faciliteren van deze ontwikkelingslijnen d.m.v. een goede infrastructuur en het bieden van goede coaching
- Communicatie tussen de diverse participanten
- Visieontwikkeling t.a.v. opleiden en professionaliseren in de AOS als netwerkorganisatie

Profiel

- Is op hoofdlijnen op de hoogte van onderwijskundige ontwikkelingen binnen de deelnemende scholen
- Is op de hoogte van de kwalificatie-eisen voor de student
- Is op hoofdlijnen op de hoogte van de organisatie- en communicatiestructuur van de opleidingen
- Is verbindend
- Heeft inzicht en overzicht
- Is communicatief
- Is organisatiesensitief

Taakbeschrijving

- Zorgt voor de verbinding tussen de verschillende direct en indirect betrokkenen van het leeratelier
- Monitort het leerproces in het atelier
- Is aanspreekpunt voor de deelnemers van het atelier om de voortgang van het leerproces binnen het atelier voor alle deelnemers gaande te houden
- Is lid van de projectgroep
- Is betrokken bij de intake van de deelnemers van de ateliers

Examencommissie

Profiel

- Is verbonden aan de opleiding waarbij de studenten uit het leeratelier zijn ingeschreven
- Heeft inzicht in de opzet van de leerateliers en de relatie van het programma met het reguliere programma

Taakbeschrijving

- Ziet erop toe dat de programma's van het leeratelier aansluiten bij de te halen kwalificatie-eisen en de beoordelingscriteria van de opleiding
- Biedt binnen het OER van de opleiding ruimte voor toetsvarianten die passen bij het leeratelier